

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta valtion maksuperustelaksi

Eduskunta on 8 päivänä marraskuuta 1991 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 176/1991 vp.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa veroja-ostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Tapio Leskinen valtiovarainministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Sakari Vanhala sisäasiainministeriöstä, hallintojohtaja Kari Pitkänen opetushallituksesta, taloussuunnittelu-päällikkö Oiva Myllyntaus Suomen Kaupunki-liitosta, apulaisosastopäällikkö Vilho Välilä Suomen Kunnallisliitosta edustaen myös Finland svenska kommunförbundia sekä toimistopäällikkö Simo Arra Tampereen teknillisestä korkeakoulusta.

Maksullista toimintaa harjoittavat useat valtion virastot ja laitokset. Vuonna 1991 valtion maksullisen toiminnan tulot, joihin ei ole luettu valtion liiketoimintaa harjoittavien virastojen ja laitosten eikä valtion liikelaitosten tuloja, olivat noin 3,7 miljardia markkaa. Lailla vahvistetaan yleiset perusteet valtion viranomaisten virkatoimien ja toimituskirjojen maksullisuudelle ja maksujen suuruudelle. Suurin osa valtion suoritteista perittävistä maksuista perustuu valtion maksuperustelain (980/73) nojalla annettuihin maksuasetuksiin. Joistakin suoritteista perittävistä maksuista on sitä vastoin katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää oma maksulaki ja -asetus.

Hallitus ehdottaa, että säädettäisiin uusi valtion maksuperustelaki, joka olisi valtion suoritteista perittäviä maksuja koskeva yleislaki. Ehdotetussa laissa säädettäisiin yleiset perusteet valtion suoritteiden maksullisuudelle ja maksujen suuruudelle. Maksujen suuruuden määrittämisen osalta suoritteet jaettaisiin kahteen ryhmään eli julkisoikeudellisiin suoritteisiin ja muihin suoritteisiin. Laissa tarkoitetaan valtion suo-

ritteella valtion viranomaisten virkatoimia, palveluja, tavaroita ja muuta toimintaa. Laki ei koskisi valtion liikelaitoksia.

Maksullisesta julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun suuruus määrättäisiin suoritteiden omakustannusarvon perusteella. Suoritteesta perittävän maksun tulisi siten vastata suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Laissa mainituista syistä maksu voitaisiin määrätä suoritteiden omakustannusarvoa alemmaksi.

Muut maksulliset suoritteet hinnoiteltaisiin liikeloudellisin perustein. Valtion talousarviossa voitaisiin osoittaa määräraha liikeloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden maksujen alentamiseksi.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

Käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 6 §:n mukaan julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee pääsääntöisesti vastata suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Käytännössä valtio on yleensä ainoa taho, jolta tässä laissa tarkoitettujen suoritteiden tarvitsijat voivat niitä saada. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, etteivät suoritteiden kustannukset kilpailun puuttuessa muodostu kohtuuttoman korkeiksi ja että niiden tuottamisessa otetaan huomioon liikeloudelliset periaatteet.

Valtion maksuperustelaki tulee valiokunnan käsityksen mukaan jossain määrin lisäämään valtionhallinnon tehtäviä ja aiheutuvia kustannuksia. Valiokunnan mielestä uusi maksuperustelaki ei saisi lisätä hallinnon tehtäviä siinä määrin, että kyseisen hallinnonhaaran varsinainen toiminta häiriintyisi tai että se aiheuttaisi ristiriitaa hallintomenettelylain soveltamisen kanssa.

Valiokunta edellyttää hallituksen seuraavan säädettävän uuden valtion maksuperustelain soveltamisen vaikutuksia hallintoon ja kansalaisten asemaan sekä tarvittaessa ryhtyvän mahdollisesti syntyvien epäkohtien poistamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 1991

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Tenhiälä, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Heikkinen, Hämäläinen, Kallis, Laaksonen, Luukkainen,

Malm, Mäki-Hakola, Sasi, Savolainen ja Tiuri sekä varajäsenet Apukka, Backman, Enestam, Peltari, Renko, Röntynen ja Savela.
